Καταγραφή και συλλογή πολλαπλασιαστικού υλικού τοπικών ποικιλιών οπωροφόρων δένδρων στο νησί της Λήμνου

Κατά τη διάρκεια 27-31 Ιουλίου 2022 πραγματοποιήθηκε εξερευνητική αποστολή στο νησί της Λήμνου, με σκοπό την καταγραφή και συλλογή πολλαπλασιαστικού υλικού τοπικών ποικιλιών φυλλοβόλων οπωροφόρων δένδρων, στα πλαίσια του έργου Fruitrees2Safeguard. Η αποστολή έγινε από την επιστημονικά υπεύθυνη του έργου Δρ Παυλίνα Δρογούδη ενώ πολύτιμη συνεργασία προσέφεραν η καθηγήτρια του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών κα Πηνελόπη Μπεμπέλη, και η γεωπόνος κα Δανάη Σφακιανού στα πλαίσια του έργου MedINA.

Έγιναν συνεντεύξεις με τοπικούς γεωπόνους και κατοίκους του νησιού, ολοκληρώθηκε η περιγραφή μορφολογικών χαρακτηριστικών κλαδιών, φύλλων και καρπών καθώς και συλλέχθηκε πολλαπλασιαστικό υλικό τοπικών ποικιλιών.. Συζητήθηκε η δυνατότητα περαιτέρω αξιοποίησης του φυτικού υλικού τοπικών ποικιλιών.

Παρακάτω παρουσιάζονται μερικά αποτελέσματα της καταγραφής τοπικών ποικιλιών στη Λήμνο.

Αμυγδαλιά: Καταγράφηκαν οι ποικιλίες: ‘Καρυδάκι’, ‘Αφράτο’, ‘Παπούτσα-μεγάλη’, ‘Παπούτσα-μικρή’, ‘Παπούτσα-μακριά’, ‘Ψευτο-Τέξας’ και ‘Τουρκάκι-πικραμύγδαλο’.

Στα πλαίσια του έργου Fruitrees2Safeguard έχει ήδη γίνει εγκατάσταση των ποικιλιών ‘Καρυδάκι’ και ‘Αφράτη’ και συλλέχθηκαν δεδομένα φαινοτυπικών χαρακτηριστικών για να μπορέσει να γίνει η εγγραφή τους στον Εθνικό Κατάλογο Ποικιλιών. Επίσης έχει γίνει βιοχημικός και γενετικός χαρακτηρισμός των τοπικών ποικιλιών σε συνεργασίες με ερευνητές του ΤΦΟΔ και ΕΚΕΤΑ.

Από τις παραπάνω ποικιλίες οι ‘Καρυδάκι’ και ‘Αφράτο’ καλλιεργούταν σε μεγαλύτερη έκταση. Η καλλιέργεια της αμυγδαλιάς είχε σημαντική οικονομική σημασία για τους κατοίκους του νησιού μέχρι και τη δεκαετία του 80 όταν οι τιμές πώλησης των καρπών έπαψαν να είναι ανταγωνιστικές. Σήμερα σημαντικός αριθμός κτημάτων και δένδρων κυρίως στις περιοχές Κάσπακα, Αρδές και Αγίου Δημητρίου, αποτελούν μέρος του φυσικού τοπίου αφού τα δένδρα αντέχουν χωρίς καμία καλλιεργητική φροντίδα άρδευσης, λίπανσης ή φυτοπροστασίας μαρτυρώντας τον εγκλιματισμό αυτής της καλλιέργειας στην περιοχή. Συνήθως υπήρχαν ζημιές από τα κουνέλια σε κλαδιά που βρίσκονται στο κάτω μέρος της κόμης, ενώ σε ανώτερους βλαστούς υπήρχε μειωμένη βλαστική ανάπτυξη και ξηράνσεις από διάφορες ασθένειες και εχθρούς. Σε απαλοκέλυφες ποικιλίες αμυγδαλιές ζημιές προκαλούν τα πουλιά.

Δαμασκηνιά: Διάφορα είδη δαμασκηνιάς είναι επίσης εγκλιματισμένα στο νησί της Λήμνου και υπάρχει σημαντικός αριθμός δένδρων παράγει καρπούς χωρίς καμία καλλιεργητική φροντίδα. Καταγράφηκαν οι τοπικές ποικιλίες 'Μούσκλα άσπρη', 'Μούσκλα μαύρη', 'Τζάνερο κίτρινο' και 'Τζάνερο κόκκινο'. Έγινε συλλογή πολλαπλασιαστικού υλικού και περιγραφή των χαρακτηριστικών των φύλλων.

Στο νησί υπάρχουν και διάσπαρτα δένδρα μυροβολάνας, οι καρποί των οποίων χρησιμοποιούνται από τους κατοίκους για την παρασκευή πολύ θρεπτικής μαρμελάδας.

Μούσκλα μαύρη

Τζάνερο κίτρινο

Βυσσινιά: Κάτοικοι του νησιού αναφέρουν πως στο παρελθόν υπήρχε μεγάλος δένδρων τοπικής ποικιλίας βυσσινιάς και τους καρπούς τους χρησιμοποιούσαν για την παρασκευή γλυκών και χυμού. Καταγράφηκαν τα χαρακτηριστικά δένδρου τοπικής βυσσινιάς σε οπωρώνα κοντά στη Μύρινα καθώς και συλλέχθηκε πολλαπλασιαστικό υλικό.

Ροδιά: Υπάρχουν διάσπαρτα δένδρα τοπικών γενοτύπων ροδιάς. Αξιολόγηση των χαρακτηριστικών τους θα ήταν ενδιαφέρον να ακολουθήσει κατά τη διάρκεια ωρίμανσης των καρπών.

Άλλα είδη φυλλοβόλων οπωροφόρων δένδρων: Στο νησί υπάρχουν πολλά δένδρα άγριας αχλαδιάς και εντοπίστηκε μεμονωμένο δίπλα σε δρόμο μόνο μία αχλαδιά στο χωριό Κάσπακας. Το δένδρο είχε σημαντική παραγωγή. Πιθανόν λόγω του χαμηλού υψόμετρου δεν υπάρχουν τοπικές ποικιλίες αχλαδιάς καθώς και μηλιάς. Στο νησί υπάρχουν επίσης συκιές και μουριές.

Από αριστερά προς δεξιά: Δανάη Σφακιανού, Πηνελόπη Μπεμπέλη και Παυλίνα Δρογούδη, στο κτήμα του γεωπόνου κ. Φάνη Καρανικόλα.

Εμβολιοφόροι βλαστοί μεταφέρθηκαν για εμβολιασμό σε κατάλληλα υποκείμενα στο φυτώριο Τσεσμελή, στα πλαίσια του έργου Fruitrees2Safegaurd.

Περισσότερες πληροφορίες για το έργο Fruitrees2safegaurd μπορείται να βρείτε στην ιστοσελίδα www.pomologyinstitute.gr